

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	Haluan elää – Uutta osaamista työelämään itsemurhien ehkäisyn edistämiseksi
Hakemusnumero	R-01452
Valintakokouksen päivämäärä	24.4.2024
Hakijan virallinen nimi	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
Osatoteuttajat	Oulun Ammattikorkeakoulu Oy
Toimintalinja	4 Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi
Erytystavoite	4.2. Uutta osaamista työelämään
Alkamispäivämäärä	1.5.2024
Päätymispäivämäärä	31.12.2026
Käsittelijä	Päivi Jaakola

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Tavoite: Hankkeen tavoitteena on vahvistaa sosiaali- ja terveysalan, kuntien, seurakuntien sekä järjestöjen työntekijöiden osaamista itsemurhien ehkäisemisessä ja mielen hyvinvoinnin tukemisessa. Hyvinvointialueen käynnistyminen on lisännyt uudenlaisten monitoimijaisten verkostojen kehittämisen tarvetta ja ammattilaisten osaamisen kehittämisen tarvetta aihepiiriin liittyen. Itsemurhien ehkäisyn kulmakivenä on monitoimijaisten verkostojen kehittäminen ja eri toimijoiden saumaton ohjauspalvelu.

Tausta: Hankkeelle on todettu olevan suuri tarve, koska alueella on korkea kysyntä mielenterveyspalveluille, lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointi on lisääntynyt sekä syrjäytymiseen ja osallisuuteen liittyy haasteita, jotka voivat toimia itsemurhavaaraa vahvistavasti. Itsemurhariskiä ei tunnusteta riittävästi terveydenhuollossa. Tarve lisätä ammattilaisten osaamista itsemurhavaarassa olevan ihmisen tunnistamiseen ja varhaisen ohjauksen tunnistamiseen on tunnustettu ja se ei rajoitu pelkästään sote-alan ammattilaisiin. Itsemurhavaarassa olevan voivat kohdata myös muut ammattilaiset laajalla skaalalla.

Itsemurhaa yritetään Suomessa noin 10 000–30 000 kertaa vuodessa. Oulun alueella poliisin tilaston mukaan itsemurhayrityksiä oli 891 vuonna 2022. Itsemurhaan kuolee noin neljä kertaa enemmän kuin tieliikenteessä. Itsemurhavaarassa olevien riskiryhmistä suurin on itsemurhaa aiemmin yrittäneet, heidän itsemurhariskinsä nousee 40-kertaiseksi. Uusia itsemurhayrityksiä voidaan estää kehittämällä heitä kohtaavien ammattilaisten osaamista ja luomalla kokemusasiantuntijoille sekä sote-asiantuntijoille monialaisia yhdyspintoja ylittäviä digitaalisia mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen ja kehittämiseen vertaisoppimisen keinoin.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa on konsultoitu hyvinvointialuetta, kuntia, seurakuntaa ja järjestötoimijoita hankkeen tarpeesta ja sisällöstä yhteisissä kokouksissa sekä sähköisen kyselyn avulla. Suunnitteluvaiheessa kuntia on myös jo rekrytoitu mukaan hankkeen toimenpiteisiin. Hanketta on valmisteltu yhdessä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (POHDE) toimijoiden kanssa.

Kohderyhmä: Sosiaali- ja terveysalan henkilöstö sekä muut ammattilaiset (Pohteen alueella henkilöstöä n. 18 500), jotka kohtaavat itsemurhaa yrittäneitä tai itsemurhaa aikovia henkilöitä. Lisäksi mm.

nuorisotyöntekijät, nuoriso-ohjaajat, etsivät nuorisotyöntekijät, työpajaohjaajat, hyvinvointiohjaajat, ohjaajat, lukioiden ja ammattiopistojen opettajat, kriisityöntekijät, koulunuorisotyöntekijät ja kuraattorit sekä seurakuntien henkilöstöstä esim. oppilaitostyöntekijät, kirkon nuorisotyöntekijät ja diakoniatyöntekijät. Osallistujia: 190 työssä olevaa.

Toimenpiteet:

TP1 Tarinoista voimavara itsemurhien ehkäisyssä

Tunnistetaan itsemurhaa ehkäisevien toimintamallien nykytila a) nostamalla esiin itsemurhaa aikovien tarinoista käännteentekeviä asioita ja b) kartoittamalla turvaverkkoja ja yhdyspintoja hyödyntäen osallistavia yhteiskehittämisen menetelmiä.

1. Haastatellaan itsemurhaa yrittäneitä ihmisiä käännteentekevän asian tunnistamiseksi itsemurhaa aikovan tarinasta. Haastateltavat saadaan Hyvän mielen talon ja Pohteen kanssa tehtävän yhteistyön avulla.
2. Kartoitetaan itsemurhaa aikoneiden turvaverkon katvealueet sekä nykyiset itsemurhia ehkäisevät toimintamallit yhteistyössä kuntien, Pohteen, järjestöjen ja seurakunnan kanssa.
3. Osallistetaan kehittämisprosessiin myös kokemusasiantuntijat eli itsemurhaa yrittäneet ja heidän läheisensä.

TP2 Itsemurhien ehkäiseminen ammattilaisten osaamista vahvistamalla

Asiantuntijoiden (mm. sote-ala, kaupunkien työntekijät, järjestöt, seurakunta) osaamisen vahvistaminen itsemurhien ehkäisemiseksi sekä itsemurhaa aikovien tunnistamiseksi ja ohjaamiseksi tuen piiriin.

1. Kuntien, järjestöjen, Pohteen, seurakuntien ja oppilaitosten henkilöstön osaamisen vahvistaminen lyhyiden koulutusten avulla (teemoina mm. käännteentekevät tarinat, turvasuunnitelma, puheeksi ottaminen, yksinäisyyden ehkäiseminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen, mielen hyvinvointi).
2. Syventävä koulutus mielenterveystyötä tekevien kuntien, järjestöjen, Pohteen, seurakuntien ja oppilaitosten henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi.
3. TP1:n tulosten pohjalta koulutukset vertaisryhmien ohjaajille.

TP3 Verkostot itsemurhien ehkäisemisessä

Selkeytetään ja vahvistetaan eri toimijoiden yhdyspintoja sekä luodaan verkostotyön edistämiseksi ja osaamisen kehittämiseksi digitaalisia/verkkovertaistoppimisen malleja yhteiskehittämisen menetelmiä hyödyntäen.

1. Muokataan TP1:ssä kerätyt tarinat sopivaan muotoon ja luodaan niistä digitaalisia/vertaistoppimisen malleja ammattilaisten ja vertaisten hyödynnettäviksi.
2. Järjestetään vertaistukiryhmäohjaajien pilotti, jossa on työparina yksi kunnan ammattilainen ja yksi vertaisohjaaja. Hankkeen työntekijät toimivat työparien mentoreina ja tukena. Pilotissa hyödynnetään työpakettien 1 ja 2 materiaaleja ja TP3:n toimenpiteen 1 malleja.
3. TP1:n ja TP3:n tuloksia hyödyntäen edistetään toimintamallin kehittämistä kuntien, järjestöjen, Pohteen, seurakuntien ja oppilaitosten henkilöstön yhdyspinto- ja toimijarajat ylittävän 24/7 turvaverkon luomiseksi itsemurhien ehkäisemiseksi.

TP4 Hallinnointi ja viestintä

Hankkeen sujuvan hallinnoinnin mahdollistaminen, hankkeen ensisijaiseen kohderyhmään kuuluvien asiantuntijoiden tavoittaminen hankkeen toimenpiteisiin, hankkeen tulosten näkyväksi tekeminen sekä viestinnällinen työ itsemurhaan liittyvän stigman vähentämiseksi.

Tulokset: Hankkeen tuloksena itsemurhavaarassa olevia työssään kohtaavien ammattilaisten osaaminen vahvistuu. Työntekijöiden valmiudet ohjata itsemurhavaarassa olevia oikea-aikaisesti oikeiden

palveluiden piiriin ovat parantuneet. Työntekijät osaavat paremmin hyödyntää myös erilaisia digitaalisia sovelluksia ja välineitä työssään. Lisäksi hanke on edistänyt monialaisen tukiverkoston muodostamista maakuntaan eri toimijoiden kanssa tehdyn yhteistyön avulla.

Vaikutukset: Lyhyellä aikavälillä ammattilaisten osaaminen on vahvistunut ja eri toimijoiden roolit ja tehtävät itsemurhavaarassa olevan henkilön turvaverkossa ovat selkeytyneet. Uusia työkaluja on kehitetty ja otettu käyttöön maakunnassa. Pitkällä aikavälillä tämä vähentää itsemurhien määrää, joka itsessään on merkittävä hyvinvointia edistävä tekijä itsemurhavaarassa oleville ja heidän läheisilleen.

Lisätietoja hakemuksesta

Kohdealue: Pohjois-Pohjanmaa

Hanketta on valmisteltu yhdessä kuntien ja kaupunkien edustajien, Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymän, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen, Mieli Ry:n, Hyvän mielen talon ja Kriisikeskuksen kanssa. Nämä tahot ovat keskeisiä itsemurhan tunnistamisen ja ehkäisyn kehittämisessä. Hyvän mielen talo on haastatellut itsemurhaa yrittäneitä. Haastatteluista saatua tietoa on hyödynnetty hakemuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	562 291 euroa
Kustannusarvio/osatoteuttaja	DIAK: 356 611 e, OAMK: 205 680 e
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	449 833 euroa (80 %)

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja tukee toimintalinjan 4 erityistavoitetta 4.2 Uutta osaamista työelämään. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hanke sai riittävästi pisteitä (20/37 p.).

Hankkeella vahvistetaan sote-alan ja muiden alan ammattilaisten osaamista ja tuetaan ennaltaehkäisevää toimintaa. Hankkeella edistetään moniammatillisten verkostojen toimintaa ja selkiytetään toimijoiden rooleja. Vertaistuki, osaamisen lisääminen ja verkostoituminen tukee työntekijöiden työssä jaksamista ja työhyvinvointia. Hanke tukee Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmaa 2022-2025 (MAKO KT 1 F: Yhdenvertainen ja turvallinen Pohjois-Pohjanmaa).

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityisten valintaperusteiden pisteytyksessä hanke sai riittävästi pisteitä (20/37 p.).

Käsittelyt:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Elinkeino ja luonnonvara -teemaryhmän käsittely 19.2.-8.3.2024

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 14.3.2024.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 24.4.2024.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmä 8.5.2024.

Rahoittaja puoltaa hankkeen rahoittamista.